

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-42>

УДК: 657

ПОЛІЩУК Олена

Донецький національний університет імені Василя Стуса

<https://orcid.org/0000-0002-2903-1885>

e-mail: o.polishchuk@donnu.edu.ua

БІЛОУС Вікторія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

<https://orcid.org/0009-0000-2241-2354>

e-mail: bilous_v@donnu.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ МСФЗ СУБ'ЄКТАМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ: ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Стаття присвячена дослідженню використання МСФЗ суб'єктами малого бізнесу в Україні. Розглянуто нагальні проблеми малого бізнесу в Україні, вплив МСФЗ на малі та середні підприємства, особливості впровадження МСФЗ ними. Констатовано, що використання МСФЗ суб'єктами малого бізнесу є важливим фактором підвищення їхньої фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Доведено, що основними проблемами впровадження МСФЗ суб'єктами малого бізнесу є недостатня інформованість та кваліфікація бухгалтерів, фінансові труднощі, особливості оподаткування. Представлені напрями оптимізації впровадження МСФЗ суб'єктами малого бізнесу, виявлені проблеми, які можуть при цьому виникнути, запропоновані шляхи їх вирішення. Зроблені висновки, запропоновані напрями подальших досліджень.

Ключові слова: малий бізнес, суб'єкти малого підприємництва, міжнародні стандарти фінансової звітності, впровадження, проблемні аспекти, воєнний стан.

POLISHCHUK Olena, BILOUS Viktoriia

Donetsk National University named after Vasyl Stus

USE OF IFRS BY ENTITIES OF SMALL BUSINESSES: FEATURES OF IMPLEMENTATION AND PROBLEM ASPECTS

The article is devoted to the study of the use of IFRS by small business entities in Ukraine. Implementation of international financial reporting standards (IFRS) is a significant step on the way to harmonizing the domestic accounting system with international standards. This process should contribute to the improvement of the quality of financial reporting of enterprises, transparency of their activities and competitiveness on the world market. IFRS are global financial reporting standards designed to ensure comparability of financial reporting of enterprises in different countries.

In the course of the work, the impact of IFRS on small business, the peculiarities of implementation of IFRS by small business entities were analyzed. The advantages and disadvantages of IFRS implementation by small business entities are determined. The advantages were attributed to: improving the quality of financial reporting, increasing the transparency and comparability of financial information, facilitating the company's entry into international markets, establishing partnerships with foreign companies, attracting foreign investments and obtaining external loans. Among the disadvantages are the costs of implementing IFRS and increasing the complexity of accounting. It was established that the use of IFRS by small business entities is an important factor in increasing their financial stability and competitiveness. It has been proven that the implementation of IFRS by small business entities in Ukraine is accompanied by certain problems that are directly related to the specifics of the application of IFRS, as well as to other, both internal and external, challenges faced by enterprises at the moment, the main of which are: lack of awareness and qualification of accountants, financial difficulties, peculiarities of taxation. The directions for optimizing the implementation of IFRS by small business entities are presented, the problems that may arise in this case are identified, and the directions for their solution are proposed. Conclusions are drawn, directions for further research are suggested.

Keywords: small business, small business entities, international financial reporting standards, implementation, problematic aspects, martial law.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (надалі - МСФЗ) – значний крок на шляху до гармонізації вітчизняної системи бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами. Цей процес має сприяти підвищенню якості фінансової звітності підприємств, прозорості їх діяльності та конкурентоспроможності на світовому ринку. МСФЗ є глобальними стандартами фінансової звітності, які розроблені для забезпечення порівнянності фінансової звітності підприємств різних країн. Однак, впровадження МСФЗ суб'єктами малого бізнесу в Україні супроводжується певними проблемами, які безпосередньо пов'язані з особливостями застосування МСФЗ, а також з іншими, як внутрішніми, так і зовнішніми викликами, з якими стикаються підприємства на даний час.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед авторів, які займалися дослідженням застосування МСФЗ суб'єктами малого бізнесу та проблемними аспектами впровадження даних стандартів у діяльність вітчизняних підприємств в останні 5 років, можна виділити О. М. Вакульчик, Є. В. Сабарську, Л. Л. Гевлич, А. В. Калачик [1-2]. Однак,

відсутність розгляду доцільності впровадження МСФЗ для малих та середніх підприємств (надалі - МСП), його особливостей, важливість даної теми для оптимізації діяльності малих підприємств та для економіки України в цілому, а також докорінна зміна умов господарювання у воєнний час і стрімкий розвиток інформаційних технологій обумовили необхідність продовження досліджень.

ВИДЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

У дослідженні наводяться аргументи за та проти впровадження МСФЗ малим бізнесом, розглянута доцільність та необхідність їх застосування, визначено особливості даного процесу, визначені проблемні аспекти впровадження даних стандартів суб'єктами малого бізнесу в умовах воєнного стану.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета даної роботи полягає в оцінці необхідності, визначенні доцільності та можливостей використання МСФЗ для малого бізнесу, дослідженні проблемних аспектів впровадження МСФЗ суб'єктами малого бізнесу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Малий бізнес є важливим сегментом економіки будь-якої країни, в тому числі – України. Це безпосередньо пов'язано з питомою вагою МСП в загальній чисельності вітчизняних суб'єктів господарювання. Окрім того, малий бізнес забезпечує значну частку робочих місць, створює додану вартість та сприяє економічному зростанню.

Відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передусє звітному, відповідають щонайменше двом із критеріїв», що представлені на рисунку 1.

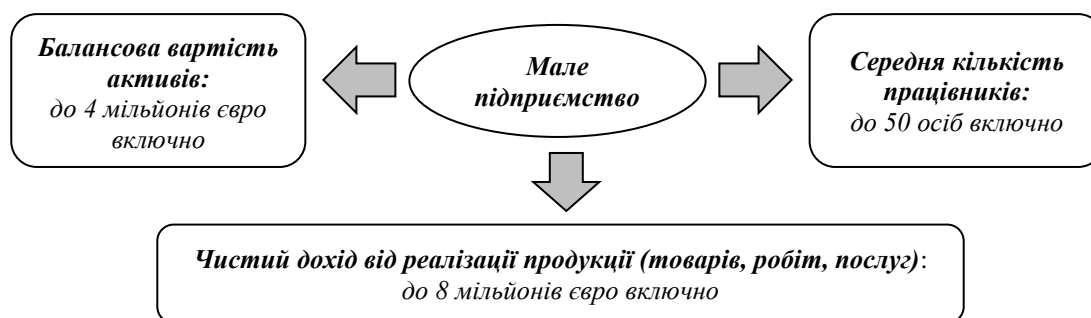

Рис. 1. Основні критерії визнання малих підприємств [3]

У період із 2010 по 2020 роки кількість суб'єктів малого бізнесу в Україні постійно змінювалась, як це видно з даних таблиці 1. Ці коливання пояснюються кількома факторами, зокрема: змінами економічної ситуації в Україні, розвитком підприємницької культури та запровадженням нових програм підтримки малого бізнесу.

Таблиця 1

Динаміка чисельності суб'єктів малого бізнесу в період 2010-2020 рр. [4]

Роки	Кількість діючих суб'єктів						
	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Суб'єкти малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва), одиниць	2161999	1958385	1850034	1789406	1822671	1922978	1955119
<i>малі підприємства</i>							
усього, одиниць	357 241	327 814	291 154	322 920	339 374	362 328	355 708
відсотків до загальної кількості суб'єктів	16,5	16,7	15,7	18,0	18,6	18,8	18,2
<i>фізичні особи-підприємці</i>							
усього, одиниць	1 804 758	1 630 571	1 558 880	1 466 486	1 483 297	1 560 650	1 599 411
відсотків до загальної кількості суб'єктів	83,5	83,3	84,3	82,0	81,4	81,2	81,8

Однак, не дивлячись на позитивну динаміку чисельності суб'єктів малого бізнесу впродовж останніх років, пандемія COVID-19 та воєнний стан в Україні знову призвели до значного їх скорочення. Це було зумовлено: закриттям підприємств у зв'язку з карантинними обмеженнями, а також з падінням попиту

на послуги та товари; руйнуванням підприємств на територіях, де йшли бойові дії, а також з вимушеним переселенням підприємців.

На даний час, незважаючи на ці складнощі, малий бізнес продовжує відігравати важливу роль в економіці України. Малі підприємства і далі працюють, забезпечуючи населення товарами, послугами, а також створюючи нові робочі місця. Хоча пандемія COVID-19 та війна завдали серйозної шкоди малим і середнім підприємствам порівняно з великими підприємствами, ситуація поступово змінюється в кращу сторону, так як все більше МСП адаптуються до нових умов та відновлюють свою діяльність.

Особливу роль у відновленні роботи підприємств відіграє ефективний обліковий процес. Він дозволяє суб'єктам господарювання оцінити вплив, як різноманітних внутрішніх, так і зовнішніх факторів на їх фінансовий стан та діяльність (допомагає відстежувати зміни в фінансовому становищі підприємства задля прийняття ефективних управлінських рішень щодо адаптації бізнесу до нових умов), забезпечити безперебійну роботу підприємства (допомагає отримувати своєчасну та актуальну інформацію про результати діяльності підприємства, що є визначальним моментом для забезпечення його безперебійної роботи в умовах воєнного стану), забезпечити захист активів підприємства (допомагає відслідковувати рух активів та своєчасно виявляти нестачі та крадіжки, таким чином захищає активи).

Одним із вагомих аспектів ефективного управління суб'єктами малого бізнесу є фінансова звітність, яка постає основним джерелом інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства. Зважаючи на це, забезпечення достовірності та прозорості фінансової звітності малих підприємств є важливим питанням. Виконання даних вимог щодо фінансової інформації, яка відображується в звітності, можлива лише за умови її відповідності обліковим стандартам.

Впродовж останніх років однією з основних тенденцій у розвитку бухгалтерського обліку та фінансової звітності в світі та в Україні стало поширення та активне застосування на практиці міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Це пов'язано з рядом факторів, зокрема: глобалізацією економіки та зростанням міжнародної торгівлі (МСФЗ забезпечують єдину основу для фінансової звітності компаній з різних країн, що робить їх звіти більш зрозумілими та порівнянними для міжнародних інвесторів та кредиторів), розвитком фондових ринків (МСФЗ підвищують якість фінансової звітності компаній, що сприяє зростанню довіри інвесторів та підвищенню ліквідності їхніх акцій), потребою в підвищенні якості фінансової звітності (МСФЗ встановлюють більш жорсткі вимоги до фінансової звітності, що сприяє підвищенню її достовірності та корисності для користувачів).

В Україні суб'єкти малого бізнесу не зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ. Ухвалення рішення про те, чи складати звітність за МСФЗ, є індивідуальним для кожного підприємства. При цьому слід враховувати всі фактори, які можуть вплинути на це рішення.

Малим господарствам доцільно складати звітність за МСФЗ, якщо вони планують залучати зовнішні інвестиції, виходити на міжнародний ринок, або ж просто бажають отримувати більш точне та об'єктивне уявлення про своє фінансове становище. Необхідність формування звітності за МСФЗ підприємствами може бути зумовлена тим фактом, що вони складають суспільний інтерес, є публічними або ж беруть участь в міжнародних операціях.

Однак, застосування МСФЗ для малого бізнесу не завжди є потрібним, а в окремих випадках навіть шкідливе. Вирішуючи, чи складати звітність за МСФЗ, суб'єктам малого підприємництва слід враховувати всі переваги та недоліки такого рішення (таблиця 1).

Таблиця 1

Переваги та недоліки застосування МСФЗ для МСП

<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
Покращення якості фінансової звітності, підвищення прозорості та порівнянності фінансової інформації	Додаткові витрати на адаптацію та впровадження МСФЗ
Збільшення довіри до підприємства з боку зовнішніх користувачів інформацією (інвесторів, банків тощо)	Збільшення складності обліку
Покращення управління підприємством	Необхідність отримання професійної допомоги
Створення додаткових можливостей для розвитку бізнесу	Витрати на перепідготовку кадрів, навчання обліковців
Створення єдиних стандартів для складання консолідованої звітності підприємств з міжнародною присутністю	Складнощі з розумінням інформації, представленої в звітності, пересічним користувачем

До переваг застосування МСФЗ суб'єктами МСП слід віднести:

- покращення якості фінансової звітності, підвищення прозорості та порівнянності фінансової інформації. МСФЗ забезпечують більш високу якість фінансової звітності, ніж національні стандарти. Це пов'язано з тим, що вони розроблені на основі міжнародного досвіду та передових практик і враховують сучасні вимоги користувачів фінансової інформації. Застосування МСФЗ забезпечує більшу прозорість та порівнянність фінансової звітності підприємств, що об'єктивно відображає їхню фінансову діяльність. Це важливо для всіх користувачів фінансової інформації, у тому числі для інвесторів, кредиторів, партнерів та співробітників;

• збільшення довіри до підприємства з боку зовнішніх користувачів. Застосування МСФЗ може допомогти МСП отримати доступ до більш широкого спектру джерел фінансування, у тому числі до іноземних інвесторів та кредиторів. Це пов'язано з тим, що МСФЗ є більш зрозумілими та прийнятними для міжнародних користувачів фінансової інформації;

• покращення управління підприємством. Застосування МСФЗ допомагає покращити управління підприємством, оскільки МСФЗ вимагають застосування більш уніфікованих принципів і методів обліку. Це може призвести до більш ефективного використання ресурсів підприємства та прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень;

• застосування МСФЗ може сприяти виходу підприємства на міжнародні ринки, налагодженню партнерських зв'язків з іноземними підприємствами, залученню іноземних інвестицій та отриманню зовнішніх кредитів;

• створення єдиних стандартів для складання консолідованої звітності підприємств з міжнародною присутністю полегшує процес складання звітності для підприємств, які мають філії в різних країнах.

МСФЗ для МСП є стандартом, призначеним саме для суб'єктів малого підприємництва. Проте, варто відмітити той факт, що показники, за якими суб'єкти господарювання класифікуються як «малі» за Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» не відповідають, зазначеним у даному стандарті, оскільки вони є кількісними, а не якісними. У МСФЗ для МСП зазначається, що підприємства є малими якщо вони не є підзвітними громадськості та оприлюднюють фінансові звіти загального призначення для зовнішніх користувачів. На фоні, цього на практиці досить часто виникають суперечності щодо того, кому ж все-таки дозволено застосування МСФЗ для МСП.

У даному стандарті чітко сформульована мета, перелічено основні принципи, визначено склад звітності та наведено методику відображення облікової інформації щодо активів, капіталу, зобов'язань, а також господарських операцій суб'єктів малого підприємництва (рисунки 2).

Рис. 2. Концепції та основоположні принципи МСФЗ для МСП [5]

Згідно з НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», суб'єкти малого бізнесу в Україні зобов'язані складати лише баланс та звіт про фінансові результати. Ці форми звітності надають важливу інформацію про роботу підприємства, але для повнішої оцінки її ефективності необхідно мати дані про грошові потоки за звітний період. Ця інформація у розрізі видів діяльності підприємства (операційної, інвестиційної, фінансової) може знайти своє відображення саме у звіті про рух грошових коштів.

Для малого господарства в умовах обмеженості фінансових ресурсів ефективність діяльності багато в чому залежить від уміння управляти грошовими потоками. Тому інформація про них є значимою для користувачів фінансової звітності, яка надає їм основу для подальшої оцінки спроможності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також потреби щодо використання цих грошових коштів. Непрофесійне управління грошовими потоками може привести суб'єкт господарювання до втрати альтернативних можливостей та появи непередбачених збитків. Тому користувачі фінансової звітності зацікавлені в тому, як підприємство генерує й використовує грошові кошти та їх еквіваленти.

Таким чином, звіт про рух грошових коштів, якщо він використовується разом з іншими фінансовими звітами, представляє інформацію, яка дає користувачам змогу оцінювати зміни в активах підприємства, його фінансовій структурі, а також здатність впливати на величину власних грошових потоків за різних умов. До того ж дані про рух грошових коштів можуть бути використані для прогнозування, чи зможе підприємство генерувати достатньо грошей у майбутньому, щоб покрити свої зобов'язання та інвестувати в свій розвиток.

Відповідно ж до МСФЗ для МСП аби забезпечити потенційних користувачів в достатній мірі необхідною інформацією, підприємства зобов'язані формувати повний пакет звітності, який має включати:

1. *звіт про фінансовий стан* на дату звітності;
2. або єдиний *звіт про сукупний дохід* за звітний період, в якому відображаються всі визнані протягом періоду статті доходу та витрат, включаючи статті, визнані під час визначення прибутку чи збитку (що є проміжним підсумком у звіті про сукупний дохід) та статті іншого сукупного доходу, або окремих *звіт про прибутки та збитки* і окремих *звіт про сукупний дохід*;
3. *звіт про зміни у власному капіталі* за звітний період;
4. *звіт про рух грошових коштів* за звітний період;
5. *примітки*, що містять стисле викладення значної облікової політики та іншу пояснювальну інформацію [5].

Незважаючи на визначений перелік звітів для МСП, міжнародними стандартами звітності не передбачено їх регламентованих форм, а лише зазначено зміст кожної з них та наведено деякі критерії щодо групування статей, встановлено заборону на включення окремих з них до звітів. Відповідно, кожне з підприємств було б вимушене розробляти власні форми, однак, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначено, що суб'єкти господарювання, які застосовують МСФЗ для МСП, формують звіти за уніфікованими формами, передбаченими ним. На національному рівні, даний факт скоріш є перевагою, так як дозволяє звітності підприємств залишатись порівняною, хоча й не враховує галузевих особливостей.

Окрім того, застосування МСФЗ суб'єктами МСП має ряд і інших недоліків, серед яких:

- додаткові витрати на адаптацію та впровадження МСФЗ. Перехід на МСФЗ може бути досить витратним для малих та середніх суб'єктів господарювання, оскільки вимагає проведення ретельного аудиту та підготовки фінансової звітності відповідно до нових стандартів;
  - збільшення складності бухгалтерського обліку. МСФЗ є більш складними та детальними, ніж національні стандарти бухгалтерського обліку. Це може ускладнити процес формування фінансової звітності для невеликих підприємств, які не мають достатніх ресурсів для забезпечення дотримання МСФЗ;
  - необхідність отримання професійної допомоги. Для правильного застосування МСФЗ суб'єктам малого підприємництва може знадобитися отримання професійної допомоги від аудиторів або бухгалтерів. Це може також призвести до додаткових витрат;
  - витрати на перепідготовку кадрів, навчання обліковців. Для ефективного застосування МСФЗ персонал МСП повинен мати необхідні знання та навички з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
  - складнощі з розумінням інформації, представленої в звітності, пересічним користувачем.
- Окрім того, недоліком застосування МСФЗ для суб'єктів малого бізнесу є їх невідповідність особливостям діяльності МСП. МСФЗ розроблені з урахуванням потреб великих підприємств. Вони можуть не враховувати специфіку діяльності малих та середніх підприємств, що може призвести до неточних або неактуальних фінансових звітів.

Незважаючи на те, що багато господарств складають фінансову звітність за МСФЗ, вони продовжують вести бухгалтерський облік відповідно до національних стандартів. Хоча національні стандарти і базуються на МСФЗ, але все ж таки мають певні відмінності. Одним з наслідків невідповідності концептуальних основ ведення бухгалтерського обліку складанню фінансової звітності є погіршення якості облікової інформації та виникнення інформаційних ризиків.

Перехід на МСФЗ вимагає від підприємств вибору механізму ведення бухгалтерського обліку. Міжнародна практика показує, що існує три можливі варіанти:

1. ведення бухгалтерського обліку за національними стандартами з подальшою трансформацією показників фінансової звітності, відповідно до вимог МСФЗ. Метод трансформації фінансової звітності полягає в тому, що статті звітності, складеної за НП(С)БО, коригуються у відповідності до вимог МСФЗ, при цьому результати коригування минулих періодів враховуються при коригуванні звітності за поточний період. Одним з недоліків методу трансформації є потенційно високий інформаційний ризик, який пов'язаний з тим, що коригування здійснюються на основі суб'єктивних суджень бухгалтерів. Крім того, в умовах плінності кадрів існує ймовірність втрати інформації про проведені раніше коригування. До переваг методу трансформації слід віднести його відносну простоту та економічність. Він не вимагає від компанії значних фінансових витрат або спеціального програмного забезпечення. Крім того, період складання звітності за цим методом вимагає порівняно небагато часу;

2. одночасне паралельне ведення бухгалтерського обліку за НП(С)БО та МСФЗ. Цей метод є найбільш точним, оскільки забезпечує формування фінансової звітності за МСФЗ на основі даних, які були зафіксовані у бухгалтерському обліку з самого початку звітного періоду. Однак паралельний облік є при цьому у найбільш затратним, так як вимагає створення паралельного плану рахунків, який відповідав би вимогам МСФЗ, реєстрації первинних документів у двох облікових системах, перенесення залишків з одночасним проведенням коригувань, щоденного паралельного ведення обліку. Даний метод зумовлює необхідність в залученні додаткового облікового персоналу та застосуванні програмного забезпечення. Та

все ж він має низку переваг, зокрема високий ступінь надійності інформації та оперативність складання звітності, не дивлячись на трудомісткий обліковий процес, що їй передує;

3. кардинальна перебудова облікової політики та системи бухгалтерського обліку відповідно до вимог МСФЗ, що є складним процесом, який спрямований на майбутнє. За такого підходу суб'єкти господарювання повинні керуватися МСБО 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки". Цей стандарт визначає, що облікова політика повинна забезпечувати достовірність даних у фінансовій звітності. Тому під час вибору облікової політики слід вибирати методи, моделі та способи обліку, які забезпечують точність, достовірність та порівнянність показників фінансової звітності.

При переході підприємств на міжнародні стандарти звітності ключовою є і підготовка кваліфікованих фахівців у галузі їх використання. Відсутність знань та досвіду в облікового персоналу породжує в більшості підприємств необхідність звернення до консалтингових чи аудиторських фірм. Для суб'єктів малого бізнесу ситуація ускладнюється ще й внаслідок обмежених фінансових можливостей, адже послуги сторонніх компаній, так як і перепідготовка облікового персоналу тягнуть за собою чималі витрати. Тобто застосування МСФЗ суб'єктами малого підприємництва в Україні має як переваги, так і недоліки. Вибір того чи варто застосовувати МСФЗ є індивідуальним для кожного з них. При цьому необхідно враховувати розмір підприємства, особливості діяльності, а також цілі та завдання, які воно ставить перед собою.

Загалом, застосування МСФЗ може бути корисним для малих підприємств, які прагнуть виходити на міжнародні ринки, налагоджувати партнерські зв'язки з іноземними суб'єктами господарювання, залучати іноземні інвестиції та отримувати зовнішні кредити. Однак, для малих підприємств, які мають обмежені ресурси та досвід, застосування МСФЗ може бути пов'язане з певними труднощами та витратами. Для того, щоб мінімізувати витрати та складність переходу на МСФЗ, підприємствам слід скористатися сторонніми послугами з питань обліку. Також, даним суб'єктам господарювання необхідно забезпечити належне навчання персоналу з питань застосування МСФЗ.

Таким чином, впровадження МСФЗ для МСП в Україні є складним і багатогранним процесом, який вимагає значних зусиль з боку держави, бізнесу та громадськості. На сьогоднішній день цей процес вже розпочато, але є ще багато проблем, які необхідно вирішити. Для вдосконалення процесу переходу на МСФЗ малих підприємств пропонується реалізувати такі заходи:

1. розробка методичних рекомендацій щодо застосування МСФЗ для МСП. Наразі в Україні відсутні чіткі та зрозумілі методичні рекомендації щодо застосування МСФЗ для МСП. Це ускладнює процес переходу для підприємств, оскільки вони не мають чіткого розуміння того, як використовувати нові стандарти. Розробка методичних рекомендацій дозволить усунути цю проблему та надасть підприємствам практичні інструменти для переходу на МСФЗ. Рекомендації повинні бути розроблені з урахуванням специфіки діяльності МСП та їхніх потреб;

2. приведення НП(С)БО у відповідність до МСБО. Наразі НП(С)БО не повністю відповідають МСБО. Це створює додаткові труднощі для підприємств, оскільки вони повинні застосовувати водночас як національні, так і міжнародні стандарти. Приведення НП(С)БО у відповідність до МСБО дозволить усунути цю проблему та спростити процес переходу для МСП. Це також сприятиме єдності концептуальної основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні;

3. зміцнення кадрового потенціалу. Перехід на МСФЗ вимагає значних кадрових ресурсів. Наразі в Україні бракує кваліфікованих фахівців у сфері МСФЗ, що ускладнює процес переходу для підприємств. Зміцнення кадрового потенціалу дозволить усунути цю проблему та забезпечити їх кваліфікованими кадрами, які зможуть допомогти їм у переході на МСФЗ.

Для зміцнення кадрового потенціалу пропонується:

- створити Комітет із поширення та впровадження МСФЗ при Міністерстві розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Цей комітет повинен впроваджувати систему професійної підготовки кадрів із застосування МСФЗ;

- проводити відкриті семінари та курси з підвищення кваліфікації з питань застосування МСФЗ;

- перекладати та обговорювати останні версії МСФЗ.

Реалізація цих заходів дозволить вдосконалити процес переходу на МСФЗ малих підприємств та зробити його більш ефективним і доступним для підприємств.

Держава може мотивувати суб'єкти малого бізнесу до подальшого впровадження МСФЗ для МСП в Україні за допомогою таких заходів, як:

- поліпшення бізнес-клімату, наприклад, за рахунок зменшення податкового навантаження або збільшення обсягів нефінансової підтримки. Це сприятиме підвищенню загальної конкурентоспроможності продукції МСП;

- встановлення партнерських відносин між фіскальними інститутами та економічними агентами. Це дозволить виявити та усунути протиріччя в нормативній базі, гармонізувати форми та показники податкової та фінансової звітності;

- надання безкоштовних експертних консультацій у галузі застосування МСФЗ. Це може бути здійснено, наприклад, шляхом запровадження посади омбудсмена з питань впровадження стандартів для МСП;
- організація заходів із підвищення кваліфікації облікових та управлінських кадрів, зокрема в мережі державних закладів вищої освіти. Це також дозволить підвищити рівень знань та навичок у сфері МСФЗ та полегшити їх впровадження.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Впровадження МСФЗ для МСП в Україні є складним процесом, який супроводжується організаційними, фінансовими та кадровими труднощами. Однак перехід на МСФЗ є неминучим, тому подальші заходи мають бути спрямовані на:

- розробку методичних рекомендацій щодо застосування МСФЗ для МСП;
- приведення НП(С)БО у відповідність до МСБО для забезпечення єдності концептуальної основи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- зміцнення кадрового потенціалу, зокрема створення Комітету із поширення та впровадження МСФЗ.

Комітет повинен впроваджувати систему професійної підготовки кадрів із застосування МСФЗ, проводити відкриті семінари та курси з підвищення кваліфікації, перекладати та обговорювати останні версії МСФЗ. Це дозволить суб'єктам господарювання адаптуватися до нових стандартів фінансової звітності швидше та з меншими витратами.

Дослідження перспектив використання диджитал-технологій в вітчизняному обліку суб'єктами малого підприємництва та їх ролі в процесі переходу на міжнародні стандарти обліку та звітності буде напрямом подальших досліджень.

Література

1. Вакульчик О.М. Сабарська Є.В. Використання міжнародних стандартів фінансової звітності суб'єктами малого бізнесу в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 1 (18). С. 279-287. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/46.pdf
2. Гевлич, Л.Л. Калачик, А.В. Міжнародний стандарт фінансової звітності для українських малих підприємств: необхідність та доцільність. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. № 39. С. 380-385. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/65.pdf
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
4. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва: статистичний збірник / за ред. М. Кузнецової. Київ: Державна служба статистики України. 2021. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/12/Dsvsmm_20.pdf
5. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП), виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01.01.2013 р. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/MSFZ-dlya-MSP.pdf>

References

1. Vakulchik O.M. Sabarska Ye.V. Vykorystannia mizhnarodnykh standartiv finansovoi zvitnosti subiektamy maloho biznesu v Ukraini. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 2019. № 1 (18). S. 279-287. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/18_2019/46.pdf
2. Hevlych, L.L. Kalachyk, A.V. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti dlia ukrainskykh malykh pidpriemstv: neobkhdnist ta dotsilnist. *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*. 2020. № 39. S. 380-385. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/65.pdf
3. Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. №996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
4. Diialnist subiektiv velykoho, serednoho, maloho ta mikropidpriemnytstva: statystychnyi zbirnyk / za red. M. Kuznietsovoi. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. 2021. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/12/Dsvsmm_20.pdf
5. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti dlia malykh ta serednikh pidpriemstv (MSFZ dlia MSP), vydanyi Radoiu z Mizhnarodnykh standartiv bukhhalterskoho obliku vid 01.01.2013 r. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/MSFZ-dlya-MSP.pdf>